

Biografie **(verkorte versie en zonder voetnoten)**

Albert Engstfeld wordt op 25 augustus 1876 in Düsseldorf geboren. In 1892 wordt hij toegelaten aan de Koninklijke Pruisische Academie, waar hij in 1896 zijn studies beëindigt. Hij volgt les bij o.a volgende professoren: Heinrich Lauenstein, Hugo Crola, Adolf Schill, Peter Janssen en Arthur Kampf. Na een paar uitmuntende examens besluiten Janssen en Kampf in 1895 dat Engstfeld zeer getalenteerd is.

Onder impuls van de directeurs Peter von Cornelius en zijn opvolger Wilhelm von Schadow ontwikkelt zich de Düsseldorfse Kunstacademie vanaf 1819 tot een centrum voor romantische schilderkunst, dat vervolgens steeds meer de klemtoon legt op realistische elementen en in de 19de eeuw gestaag uitgroeit tot een organisatie die internationale naam en faam geniet.

Engstfelds medestudenten zijn o.a. Alexander Essfeld, Fritz Reusing, Johann Georg Dreydorff, Hans Kohlschein, Otto Sohn-Rethel, Max Clarenbach en Otto Linnemann. Samen met zijn vrienden Dreydorff en Linnemann treedt hij de vereniging "Laetitia" bij en krijgt daardoor toegang tot de wereld van galeristen en mecenasen, die zich destijds in de legendarische kunstenaarsvereniging "Malkasten" treffen. Reeds gedurende zijn studententijd heeft Engstfeld contact met de Düsseldorfse ondernemersfamilie Flender, in het bijzonder met Alfred Friedrich, die even oud is als Albert, en diens boer Walter. Doorheen de tijd krijgt deze relatie steeds meer een kunstbevorderend kantje, wat ook cruciaal bijdraagt tot de levensstandaard van Engstfeld.

De schetsen en schilderijen uit zijn studiejaren tonen Engstfelds conservatieve houding, die zijn hele oeuvre kenmerkt. De gekozen onderwerpen ontleent hij aan het motieven-repertoire van het realisme: portretstudies, landschappen en marktscènes. Bij het schilderen en tekenen bedient hij zich op een voorzichtige manier van stijlelementen uit het impressionisme en voert een losse pennentrek.

De informatiebronnen over zijn studiejaren zijn gering en er bestaan nauwelijks werken van de kunstenaar uit deze periode. Enkel één document en één foto getuigen over de jaren aan de Academie. De foto toont Engstfeld, die zeer waarschijnlijk zijn studie aan het afronden is, te midden van zijn professoren en medestudenten voor het kasteel van Benrath tijdens een uitstapje.

De schilder volgt de aanbevelingen in de statuten van de Academische vereniging "Laetitia" en wordt na het beëindigen van zijn studies geen hoogleraar, maar focust zich op zijn eigen oeuvre.

Naar het einde van zijn studies toe vervaardigt hij een schilderij, het interieur van de protestantse kerk van Reichenbach in Bohemen (vandaag: Liberec in Tsjechië), als huwelijksgeschenk voor zijn oudere broer Hans, die op 9 oktober 1900 trouwt.

Op zijn kunstopvattingen hebben noch de secessiebewegingen noch de opkomst van de Jugendstil in het fin de siècle een grip. Het zijn veel meer zijn verblijven in Nederland en België tussen 1897 en 1914, vooral dan die in Sluis, Knokke en Brugge, die hem sterk beïnvloeden.

In Sluis woont hij vanaf 1897 eerst nu en dan bij zijn voormalige studiegenoot Johann Georg Dreydorff (1873-1935), daarna in het huis van weduwe Boderie, die hij meermaals portretteert. Later bouwt Dreydorff zelf een huis, wiens inrichting model staat voor een paar interieurs die Engstfeld schildert. De vrouw van Dreydorff bezit een pension in Knokke, waar Engstfeld ook vaker te gast is. In deze periode schildert hij ook het interieur van de Sint-Anna-kerk in Sluis, dat later door de Telfair Foundation in Savannah, Verenigde Staten, wordt gekocht.

Deze zeer succesvolle tijd in Nederland brengt Engstfeld ertoe in 1908 naar Brugge te verhuizen, waar hij eerst in de Sint Jacobstraat 62 woont en vervolgens in de 75 rue d'Ostende. Hij wordt ook lid van de kunstenaarsvereniging "Cercle Artistique Bruges."

Hoewel Hollandse motieven zijn oeuvre doorspekken, blijkt ook Brugge en omgeving een diepe indruk na te laten op de schilder. Tijdens zijn verblijf in Brugge schildert Engstfeld landschappen, marktscènes, het Begijnhof en katholieke processies. Tevens waagt hij zich aan stadsgezichten met grachten (reien), bruggen, pleintjes en kerken. Hij verdiept zich ook in het schilderen van interieurs, stillevens; overgeleverd zijn zelfs een paar schilderijen van vissersboten. De Vlaamse schilderkunst uit de 17de eeuw beïnvloedt Engstfeld niet enkel bij de compositie van de kerkinterieurs en het schilderen van stillevens, ook zijn ietwat aarzelend werkende stijl van de vroege jaren wordt door een meer vastberaden manier van schilderen ingeruild.

Vanaf 1907 houdt de artist een lijst bij van gerealiseerde werken, verkopen en deelname aan tentoonstellingen. Reeds vanaf 1908 verkoopt hij werken aan Belgische adellijken en ondernemers, maar ook aan bijv. de Amerikaanse viceconsul van Antwerpen Stanislaus H. Haine. De continu stijgende verkoop van zijn werken en deelname aan tentoonstellingen, die in notitieboekjes worden genoteerd, bewijzen dat hij voor het uitbreken van Wereldoorlog I goed kon leven van zijn kunst. Voor zijn werken, die hun weg vinden naar Italië en Hongarije, verdient hij tot 2.000 Duitse mark.

Meer als 120 deelnamen aan tentoonstellingen van Brugge tot Gdansk en van Hamburg tot Wenen worden opgetekend, waaronder ook grote kunsthuizen uit die tijd opduiken, zoals het Glaspalast in München, het Künstlerhaus in Wenen en de Kunsthalle in Düsseldorf. Gerenommeerde "salon d'arts" als o.a. het netwerk van de gebroeders Schulte (Berlijn, Düsseldorf, Keulen), de groep Lenobel /Bangel (Keulen, Frankfurt), Louis Bock in Hamburg, Emil Richter in Dresden, Vollmer in Düsseldorf en May in Dortmund stellen schilderijen van Engstfeld tentoon. Naast private verkopen worden tijdens deze tentoonstellingen 65 werken verkocht. Niettemin worden twee kerkinterieurs, die hij tijdens de "Berliner Sezession" in 1911 wou tentoonstellen, geweigerd.

De thema's en motieven uit zijn tijd in Brugge zijn zeer geliefd bij zijn Duitse kopers. Tot zijn klantenstam tellen leden van de Düsseldorfse bourgeoisie, actief in de industrie en op de financiële markt. Volgens zijn aantekeningen begon Engstfeld ook zeer geliefde motieven te multipliceren voor verschillende klanten.

Na het uitbreken van Wereldoorlog I in augustus 1914 vlucht Engstfeld halsoverkop vanuit Brugge, over Nederland naar Duitsland uit angst voor internering, gevangenschap. Zijn kameraad Dreydorff beschrijft zijn vlucht in een brief aan de gemeenschappelijke vriend Otto Linneman.

Tot aan zijn dood zal Engstfeld niet meer terugkeren naar zijn verblijfplaatsen in Nederland en België, ondanks het feit dat hij in deze landen het hoogtepunt van zijn artistieke loopbaan beleefde.

Tussen 1915 en 1918 vervult hij zijn militaire dienst als reservist in een militair ziekenhuis in Wesel. Volgens zijn militair paspoort vecht hij nooit aan het front, waardoor men kan uitsluiten, dat hij als "oorlogsschilder", zoals een bron suggereert, heeft gediend.

Volgens zijn notities krijgt hij de mogelijkheid te schilderen en zelfs tentoon te stellen tijdens de oorlog en zijn dienstplicht. Het merendeel van zijn thema's zijn reproducties van motieven die stammen uit de tijd in Nederland en België. Het lijkt wel of deze replica's gemaakt zijn naar postkaarten van stadmotieven uit Brugge en omgeving, die hij naar Duitsland had meegenomen, en een kleine verzameling foto's van zijn eigen werken.

Op 26 september 1919 trouwt Albert Engstfeld met Maria Hartmann (* 25 december 1887), de dochter van een herbergier in Oberhausen-Sterkrade. Beiden leren elkaar kennen tijdens zijn militaire dienst en wonen samen in een appartement van Engstfelds vader in Hilden, een twintigtal kilometer van Düsseldorf. In 1920 wordt hun dochter Doris geboren, wiens leven hij vanaf haar doopsel met schetsen en tekeningen documenteert.

Tot 1921 kent zijn nieuw-start in Duitsland een zeker succes. Terwijl het merendeel van zijn schilderijen reproducties zijn van vroegere motieven, begint hij ook werken te schilderen, die de omgeving van zijn nieuwe woonplaats representeren. Hij slaagt erin deel te nemen aan een paar tentoonstellingen in Düsseldorf en vindt zelfs een nieuwe galerij in de buurt van Wuppertal. Volgens zijn notitieboekje volstaan deze inkomsten voor zijn levensonderhoud.

Zijn artistieke productie verandert zich drastisch in 1921, zoals zijn notitieboekjes bewijst. De inflatie in combinatie met de economische crisis, vermoeilijkt de vruchtbare relatie tussen de Academie, de kunstschilders en het burgerlijke mecenaat in Düsseldorf. Daarenboven is Engstfeld niet klaar zich aan te passen aan de nieuwe manier van schilderen, die de opkomst van de moderne kunst meebrengt, en die de markt en de publicaties meer en meer beïnvloeden. Hij blijft moedwillig vasthouden aan de schilderkunst die de Academie predikte en is de mening dat hij genoeg kopers voor zijn schilderijen kan vinden.

Een nieuwe generatie van ondernemers en zelfstandigen ontstaat niettemin tussen de twee oorlogen. Dit clientèle is spijtig genoeg niet in

staat de teruglopende opdrachten en verkopen uit Düsseldorf, waar hij er maar niet in slaagt weer voet aan de grond te krijgen, te compenseren. Enkel zijn oude vriend, de ondernemer Alfred Friedrich Flender (1876-1939), intussen voorzitter van de "Kunstvereniging van het Rijnland en Westfalen", blijft hem materieel en immaterieel steunen. Na Flenders dood nemen zijn weduwe en zoon over.

De daaropvolgende jaren beschikt de familie over enkel een minimum voor levensonderhoud en wordt vaak ondersteund door hun ouders. Evenwel creëert Engstfeld een paar nieuwe schilderijen tijdens deze jaren. De afmetingen zijn kleiner en het merendeel van de nieuwe werken verbeeldt het landschap rond Hilden. Zijn aquarellen en tekeningen belichten details uit het dagelijkse leven en zijn oude geliefde thema's zoals processies en markten, duiken weer op, maar nu in een Duitse omgeving.

De twaalf jaren Nazi-regime zijn ongunstig voor Engstfeld. In feite weigert hij geen lid te worden van de "Reichskammer der Bildenden Künste", maar zijn engagement is minimaal.

In de jaren 30 maakt hij het portret van de stichtster van de Orde der Minderbroeders in Olpe en van de burgemeester van Hilden. Het museum van Hilden vraagt hem een portret in kleur te maken van Fabricius Hildanus, die in Hilden werd geboren en één van de belangrijkste artsen van de Renaissance was.

In 1942 verblijven Engstfeld en zijn vrouw twee maanden in het dorpje Elferhausen in Beieren op kosten van een grote industriële onderneming in Schweinfurt. Hier maakt hij een groot aantal kleine aquarellen en tekeningen, die tot de beste van zijn oeuvre worden geteld.

Naar aanleiding van zijn 75ste verjaardag organiseert de gemeente Hilden een verkooptentoonstelling. Naderhand manifesteren zich tekenen van fysieke en geestelijk verval en op 20 april 1956 sterft Engstfeld in het ziekenhuis St. Martin in Richarth. Hij wordt begraven op het kerkhof van Hilden. In 1965 wordt een kleine retrospectieve in het kader van een regionale tentoonstelling georganiseerd.

(gemaakt op 30 september 2016)